

Oktober 2020

Fejlbehæftede afgørelser i kommunerne har store menneskelige og samfundsøkonomiske konsekvenser

Af:

Mathias Petersen, Bestyrelsesmedlem og projektleder, Cand.mag. i filosofi og certificeret systemisk coach.

Bodil Andersen, næstformand, Speciallæge i psykiatri, MSc i avanceret kognitiv terapi (Oxford)

Kenneth Laursen, formand og stifter, Cand. scient. pol. med speciale i offentlig økonomistyring.

Mere og mere tyder på, at den offentlige forvaltnings sagsbehandling er behæftet med så mange fejl, at det har store konsekvenser for borger og dennes retssikkerhed, såvel som for samfundsøkonomien. Med tal, som kun indikere et stadigt stigende antal mennesker med lidelser som stress, depression og angst – er det nødvendigt at se på dette område. Papiret her vil ved hjælp af tre cases gøre rede for problematikker på det menneskelige plan, såvel som i et juridisk og økonomisk perspektiv. Efter redegørelserne kommer Psyko Social Tænk tanks anbefalinger til overordnede ændringer på området.

Case 1.

Sagen om en ca. 40-årig borger, som aldrig har været på det ordinære arbejdsmarked og aldrig har opnået en kompetencegivende uddannelse. Årsagen tilskrives, at borgeren lider af social angst, samt mulig ADD¹ og Borderline-træk. Borgeren henvises til et jobsøgningsforløb målrettet det ordinære arbejdsmarked via en individuel håndholdt indsats. I dette forløb udviser borgeren tydelige tegn på stress og pres ved deltagelse i forløbets undervisningsdele, hvorfor dette reduceres for at imødekomme borgeren. Det aftales at undersøge muligheden for at finde en praktik, hvor borgeren kan arbejde med rutineprægede opgaver og et minimum af kollegaer. Dette med udgangspunkt i borgerens psykologiske profil (udarbejdet af aut. psyk.), som beskrev disse behov i arbejde/praktik.

---

¹ ADD står for Attention Deficit Disorder, dvs. forstyrrelse af opmærksomheden.

Tidligere har borgeren været i praktikker i dagligvarebutikker og børnehaver, med et forventet udkomme til følge: borgeren gik ned med stress efter få uger og måtte sygemeldes.

En praktiksamtale blev opnået, hvor muligheden for at imødekomme skånehensyn i store træk kunne imødekommes, dog ikke på alle punkter. Til samtalen var borgeren så angst/presset, at denne synligt sad og rystede, hvorfor det blev aftalt, at der ikke blev lavet aftale om praktik.

Borgeren blev vist tilbage sagsbehandler med anmodning om, at borgeren blev vurderet i forhold til førtidspension, hvilket sagsbehandler imødekom borger på.

Case 2.

I forbindelse med sidste pensionsreform skete der det, at mange psykisk syge, der tidligere kunne få førtidspension og skånejob nu er blevet parkeret på kontanthjælp med et meget begrænset antal rettigheder, uden mulighed for uddannelse, for at deltage i frivilligt arbejde, for at rejse ud af landet, for at uddanne sig, for at få gældssanering osv. Ansvar for de psykisk syge er i stigende grad blevet kommunernes, hvilket er et problem, idet den psykiatriske ekspertise ikke er der, men i regionerne. Dette fordrer et tæt samarbejde mellem kommune og region, der desværre ikke altid etableres. Taberne bliver i første omgang de psykisk syge, der enten er helt uden arbejdsevne og burde ”fredes” af systemet, og de mange velbegavede og veluddannede psykisk syge, der med støtte og skånebetingelser kunne fungere og bidrage til samfundet, som i modsat fald også taber på ordningen. Fra mine (Psykiater Bodil Andersen) 20 år i privatpraksis har jeg kunnet konstatere at hovedparten af psykisk syge patienter, der kommer i et kommunalt forløb, får det værre, mens dette står på. Den midlertidige pensionsordning blev anvendt før de omfattende reformer af førtidspensionsordningerne i det sidste årti. I dag kan ordningen kun i meget særlige tilfælde tages i brug², og sammen med en generel overbelastning af de sagsbehandlende instanser, udgør dette et problem for den syge borger, som må opleve lange og opslidende sagsbehandlingsforløb.

Case 3.

Borger og retssikkerhed

I A 42-17 omstøder Ankestyrelsens Beskæftigelsesudvalgs (AB) en kommunes afgørelse til fordel for borger (j.nr. 2016-4115-44232). Sagen handler om en borger, som af kommunen fik afslag på ressourceforløb med begrundelsen, at borger uden tværfaglig støtte, skulle kunne finde vej tilbage på arbejdsmarkedet ved hjælp af en almindelig beskæftigelsesindsats. Kommunen lagde vægt på, at alle

---

² <https://www.sundhed.dk/borger/patienthaandbogen/sociale-ydelser/sociale-ydelser/ydelser/foertidspension/>

muligheder for at forbedre borgers situation var afprøvet. Kommunen indstillede dog til, at man kunne iværksætte et udviklingsforløb. AB ændrede afgørelsen med begrundelsen, at der var behov for en tværgående indsats. Bl.a. vha. træning i arbejdsmæssige kompetencer og samtaler med en mentor og en konsulent.

I det konkrete tilfælde, og ud fra præmissen om at gældende lov skal efterleves, må man med forbehold erklære sig enig i AB's begrundelse. Dette jf. Grundlovens § 75 stk. 2 om at "underkaste sig de forpligtelser, som loven herom påbyder". I samme lov og paragraf hedder det, at "Den, der ikke selv kan ernære sig eller sine, og hvis forsørgelse ikke påhviler nogen anden, er berettiget til hjælp af det offentlige". Sammen med den første del af paragraffens lovtekst udgør den en fortolkningsmæssig problemstilling i en nutidig kontekst. Dette, grundet Grundlovens oprindelige udgangspunkt i en tid, hvor borgers rettigheder og pligter var defineret ud fra en anden kontekst end de er det i dag. I dag er det fx ikke som tidligere, familie og ægteskab, som er afgørende for hvilke muligheder en borger har for at opnå ret til sociale ydelser. Endvidere siger Grundlovens § 73 stk. 1, at ejendomsretten er ukrænkelig. Herunder også retten til borgers økonomiske eksistens. Der er altså en diskrepans mellem oprindelig lovtekst, nutidig lovgivning og praksis, samt fortolkningsmuligheder. Dette sætter spørgsmålstegn ved borgers retssikkerhed jf. RL § 6. Yderligere også i forhold til borgers integritet og værdighed jf. dansk rets grundværdier, som er forudsatte i alle retskilder, samt i al anvendelse og vurdering. I den forbindelse, må FN's handicapkonvention af 2006 også siges at være overtrådt.

Økonomi

En artikel fra Ankestyrelsen (juni, 2014) påviser fejl i *hver fjerde* kommunale afgørelse om tilskud til hjælp i hverdagen. Det kan fx være hjælp til rengøring el.lign., og hvor kommuneren fx skal sørge for, at en sag ikke alene bliver afgjort ud fra én diagnose, hvis borgeren har flere lidelser³. Dette er et tydeligt belæg for hvad borgere i ovennævnte cases må gennemleve. Som følge af de mange fejlbehæftede afgørelser i kommunerne, ser der nu ud til at være politisk opbakning til at etablere en retssikkerhedsfond, der skal sikre borgere med fejlbehæftede forløb en økonomisk kompensation. Jo flere fejl, jo mere skal kommunen indbetale til fonden⁴

---

³ <https://ast.dk/social/artikler/hjaelp-til-handicappede-og-aeldre/der-er-fejl-i-hver-fjerde-kommunale-afgorelse-om-tilskud-til-hjaelp-i-hverdagen>

⁴ <https://www.horten.dk/nyhedsliste/2020/juni/fremover-bliver-fejl-paa-det-soziale-omraede-dyr-for-kommunerne>

Anbefalinger

Borgere med multiple psykiatriske diagnoser og -lidelser bør i højere grad tilkendes en midlertidig ydelse, hvor borgeren ikke udsættes for højt stressniveau. Vi anbefaler, at den økonomiske ydelse udgøres af en midlertidig førtidspension, som tilkendes borger, og tages op til revurdering efter en tidsbestemt periode, som kommunen i samarbejde med borgeren og dennes læge fastlægger.

En midlertidig pension kan: 1) give borger ro og mulighed for en effektiv behandling og recovery, samt 2) øge chancerne for en senere stabil relation til det ordinære arbejdsmarked. Vi anbefaler derfor ændringer i lovgivningen, hvor midlertidige pensioner i langt højere grad benyttes aktivt, og hvor lægefaglige anbefalinger skal vejes tungere end det er tilfældet i dag.

Da der i skrivende stund ikke er tegn på politiske initiativer, som vil arbejde for at (gen)indføre brugen af den midlertidige pensionsordning, anbefaler vi at støtte op om Advokatrådets anbefalinger om at oprette en retssikkerhedsfond, som skal kompensere borgere, der får forkerte afgørelser fra kommunerne. Dette af to grunde: 1) for at kompensere for borgers økonomiske tab, samt svie og smerte, og 2) at give kommunerne et incitament, der kan motivere til en bedre sagsbehandling med færre fejlbehæftede afgørelser.